

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **S. G.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2021, č. j. OAM-6/ZA-ZA11-ZA13-2021, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 4. 2023, č. j. 62 Az 39/2021 - 127,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 4. 2023, č. j. 62 Az 39/2021 - 127 **se ruší a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalovaný v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), jímž krajský soud zrušil jeho rozhodnutí ze dne 27. 8. 2021 a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl, že je žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná ve smyslu § 10a odst. 1 písmeno e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), a proto řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavil.

[2] Při posouzení věci vycházel krajský soud z následujícího skutkového stavu. Žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 27. 6. 2019. V ní uvedla,

že byla v Arménii třikrát unesena, únosci požadovali, aby jim sdělila místo pobytu jejího přítele, který spáchal trestný čin, ale ona toto místo pobytu nezná. Policie slíbila přijmout opatření na její ochranu, ale nic se nestalo. Následně byla unesena ještě dvakrát a únosci jí vyhrožovali, že ji podřezou. Její život v Arménii je ohrožen, rozhodla se proto Arménii opustit. Žalobkyně dále sdělila, že je nemocná, byla jí diagnostikována obsedantně kompulzivní porucha, chtěla by se v ČR léčit, neboť v Arménii nemá na léky peníze a státem dotované léky jí nezabírají. Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 19. 9. 2019, č. j. OAM-582/ZA-ZA11-ZA21-2019, žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12 - § 14b zákona o azylu nepřiznal. Následnou žalobu proti tomuto rozhodnutí žalovaného Krajský soud v Hradci Králové svým rozsudkem ze dne 7. 4. 2020, č. j. 31 Az 18/2019 - 23, zamítl. Kasační stížnost proti danému rozsudku Nejvyšší správní soud odmítl pro nepřijatelnost usnesením ze dne 10. 12. 2020, č. j. 3 Azs 137/2020 - 94.

[3] Žalobkyně podala dne 4. 1. 2021 opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. V ní uvedla, že problémy, které měla v zemi původu, pokračují. Lidé, kteří ji pronásledovali v době podání první žádosti o udělení mezinárodní ochrany, o ní nyní šíří lživé zprávy v okruhu jejích známých, že je ázerbajdžánský zvěd a že se svým přítelem sbírají informace, které poskytují Ázerbajdžánu. Dostává zprávy přes Facebook, že je špionka a že pomáhá turecké straně. Vyhrožují jí smrtí a urážejí ji. Na Facebooku jí byl zrušen účet, neboť existuje velká snaha se do jejího účtu dostat. Dále žalobkyně uvedla, že kvůli svému zdravotnímu stavu nebyla schopna pracovat a vydělávat peníze na léky, které užívá. V Arménii podle žalobkyně člověk nemá žádná práva, nedodržují se zákony, co se týče lidských práv, dříve byla v Arménii korupce, ale v současnosti je bezvládí, což je ještě horší.

[4] Na základě výše uvedených skutečností krajský soud zkoumal, zda byly v případě žalobkyně naplněny podmínky pro zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany pro jeho nepřípustnost ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) ve spojení s § 25 písm. i) zákona o azylu. Krajský soud rozhodl na základě podkladů předložených žalobkyní (zejm. lékařská zpráva žalobkyně z psychiatrické ambulance ze dne 5. 1. 2023) i žalovaným (zejm. Zpráva o Dostupnosti psychiatrické péče v Arménii, Informace OAMP, ze dne 13. 12. 2022). Dospěl k závěru, že žalovaný neshromáždil dostatek podkladů pro posouzení, zda a jaká rizika hrozí žalobkyni v případě nuceného vystěhování, a zároveň existující podklady nesprávně vyhodnotil. Žalovaný tak ve správním řízení řádně nezjistil skutkový stav, neboť neměl dostatek podkladů, aby mohl určit, zda se neobjevily nové skutečnosti svědčící o tom, že by žalobkyni hrozila vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Jeho rozhodnutí o zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany proto vyhodnotil jako nezákonné.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobkyně

[5] Kasační stížnost podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) z důvodů uvedených v § 103 odst. 1, písm. a) a d) s. ř. s. Namítá v ní, že se v řízení před krajským soudem několikrát vyjádřil k žalobě, soud však tyto jeho argumenty nevypořádal v celé jejich šíři. Hodnotící úvahy k provedeným důkazům pak zcela absentují. Dále tvrdí, že krajský soud pochybil při posuzování skutkového stavu a napadený rozsudek vykazuje nedostatky, které jsou v rozporu s právem na spravedlivý proces a zásadou rovnosti účastníků, neboť soud nehodnotil případ žalobkyně v konkrétních individuálních souvislostech a neprovedl řádné

pokračování

důkazní řízení. Stěžovatel dále uvádí, že si napadený rozsudek ve svých závěrech protirečí – krajský soud totiž výslovně uvedl, že přezkoumá pouze otázku naplnění zákonné podmínky pro zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany pro nepřipustnost a že naopak nebude zkoumat, zda jsou skutečnosti prezentované žalobkyní azylově relevantní. Na jiném místě rozsudku však krajský soud posuzoval, zda zdravotní stav žalobkyně může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, za jakých okolností a v podstatě dále hodnotí její zdravotní stav prismatem udělení doplňkové ochrany. Nakonec stěžovatel namítá, že krajský soud nerespektoval judikaturu týkající se výjimečné možnosti prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. K tomuto prolomení by mohlo dojít pouze tehdy, pokud by se u žalobkyně objevily nové skutečnosti za situace, kdy nemá možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu, ve které by její důvody byly meritorně posouzeny. Přijatelnost své kasační stížnosti stěžovatel spatřuje v tom, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva a nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu.

[6] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti souhlasila se závěry napadeného rozsudku a navrhla, aby byla kasační stížnost jako nedůvodná zamítnuta, nebude-li odmítnuta pro nepřijatelnost.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k přezkoumání napadeného rozsudku v rozsahu uplatněných kasačních námitek a v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., musel posoudit otázku přijatelnosti kasační stížnosti.

[8] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. „[j]estliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.“

[9] Podle usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 „[p]řesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“

[10] Po posouzení výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podmínky přijatelnosti splněny jsou, neboť krajský soud nerespektoval relevantní judikaturu Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“). Nejvyšší správní soud má rovněž za to, že řešená právní otázka má rozpoznatelný dopad nad rámec projednávané věci, neboť jde o otázku, která se ve věcech žadatelů o mezinárodní ochranu pravidelně opakuje.

[11] Úvodem je třeba předeslat, že otázkou výkladu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění do 30. 6. 2023 (v zákoně o azylu ve znění účinném od 1. 7. 2023 bylo toto

ustanovení bez náhrady zrušeno) se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022 - 48 (dále jen „usnesení rozšířeného senátu“). Rozšířený senát nejprve uvedl obecná východiska týkající se doplňkové ochrany. Poukázal především na relevantní obsah směrnice rady č. 2004/83/ES ze dne 29. 4. 2004, následně nahrazené směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále „kvalifikační směrnice“). Tento relevantní obsah kvalifikační směrnice provádí § 14a zákona o azylu.

[12] V této souvislosti rozšířený senát rovněž upozornil na rozsudek Soudního dvora ze dne 18. 12. 2014, věc C-542/13, *M'Bodj*, body 42-44, který uvádí, že kvalifikační směrnice ve svém čl. 3 brání tomu, aby členský stát zavedl nebo zachoval ustanovení přiznávající doplňkovou ochranu státním příslušníkům třetích zemí, kteří se ocitli v situacích postrádajících jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, neboť to by bylo v rozporu s celkovou systematikou a cíli této směrnice. Členský stát z tohoto důvodu například nemůže zavést nebo zachovat ustanovení přiznávající doplňkovou ochranu státnímu příslušníkovi třetí země trpícímu vážným onemocněním z důvodu rizika zhoršení jeho zdravotního stavu, které vyplývá z neexistence odpovídající léčby v zemi původu (rozsudek *M'Bodj*, bod 43; zvýraznění doplněno).

[13] Rozšířený senát vysvětlil, že § 14a zákona o azylu je vnitrostátní transpozicí kvalifikační směrnice. Institut doplňkové ochrany je proto z hlediska definice a obsahu determinován unijním právem vč. judikatury Soudního dvora. Jakýkoliv zásah národního zákonodárce do právní úpravy doplňkové ochrany na vnitrostátní úrovni tedy podléhá limitům, jež kvalifikační směrnice pro svou transpozici určuje. Tímto limitem je zejména nemožnost zákonodárce rozšiřovat okruh žadatelů o doplňkovou ochranu způsobem, který nerespektuje logiku mezinárodní ochrany (srov. odst. 48 usnesení rozšířeného senátu).

[14] Krajský soud k otázce, zda zdravotní stav žadatele může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, citoval v napadeném rozsudku závěry rozsudku NSS ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 Azs 435/2018 - 32, podle nějž *„může za určitých výjimečných okolností závažný zdravotní stav žadatele a jeho případné zhoršení představovat vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu, a může být důvodem pro udělení doplňkové ochrany.“* Tento názor však ve světle usnesení rozšířeného senátu neobstojí, jelikož je nezbytné § 14a zákona o azylu vykládat eurokonformně, a tedy v souladu s čl. 3 kvalifikační směrnice i se závěry rozsudku Soudního dvora ve věci *M'Bodj*. Ten shledal, že závažné onemocnění a hrozba vážné újmy z důvodu jeho zhoršení pro neodpovídající léčbu v zemi původu nemohou být důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle kvalifikační směrnice, a tedy ani podle § 14a zákona o azylu.

[15] Nejvyšší správní soud k tomu podotýká, že neudělení doplňkové ochrany nemůže resultovat v navrácení žadatele do země původu, pokud by toto navrácení představovalo porušení povinností členského státu plynoucích ze čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z rozsudku Soudního dvora ze dne 18. 12. 2014, věc C-562/13, *Abdida*, vyplývá, že žadateli v takovéto pozici musí být poskytnuta ochrana vůči takovému

pokračování

navrácení na základě vnitrostátní právní úpravy daného členského státu, která však nespadá do působnosti kvalifikační směrnice. To ostatně potvrzuje i rozšířený senát v odst. 57 a 58 svého usnesení – Česká republika musí skrze vnitrostátní úpravu respektovat princip *non-refoulement*, nemůže tak však činit prostřednictvím rozšiřování doplňkové ochrany v rozporu s její logikou a judikaturou Soudního dvora.

[16] Na okraj Nejvyšší správní soud upozorňuje, že ačkoli došlo ke sjednocení dané rozhodovací praxe až po vydání napadeného rozsudku, je krajský soud s ohledem na závěry usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 - 86, odst. [57], povinen postupovat podle právního názoru zaujatého v usnesení rozšířeného senátu ve všech probíhajících a v budoucnu zahájených řízeních.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud nerespektoval judikaturu Soudního dvora, čímž zatížil napadený rozsudek jinou vadou řízení, v jejímž důsledku nesprávně právně posoudil řešenou otázku. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnosti vyhověl, napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V dalším řízení krajský soud posoudí projednávaný případ v souladu s výše uvedenou judikaturou Soudního dvora i ve světle usnesení rozšířeného senátu.

[18] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne podle § 110 odst. 3 s. ř. s. i o nákladech řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 30. dubna 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu